

- nobilissimam, parentes inclitos ceteraque id genus omitto, tum quia multis communia sunt, tum quia aliena potius laus dici potest. quanta in eo liberalitas, constantia, fides, integritas, religio, modestia, sanctitas, animi magnitudo, omnium artium et maximarum rerum scientia! haec siquidem, si quem praestantissimum nacta scriptorem fuerint, quantum implere volumen potuerint! cernis summum vatem Homerum quam immensum optimorum versuum numerum edere, priusquam fabulosum illum absolvat semideum, quem sibi laudandum assumpserat, iracundum, libidinosum, cruentum, saevum, populatorem et ad urbium stragem natum hominem. quid futurum censemus poetam sapientissimum in re vera et virtute solida? haec dum mecum ignarus homuncio reputo, tacendum mihi statuo, ne et ingenii imbecillitatem patefaciam, et quem dedicari memoriae cupis, oblivionis involvam tenebris. omnes enim, quae ab inerti ac vulgari scriptore dicuntur, uti scopulum reformidant, vitant, abiciunt. quidni? cum in eo et grandia quoque iaceant, magnifica deprimantur, clara delitescant, suavia exasperentur? quod si eadem virum ingenio, doctrina et exercitatione praeditum nacta fuerint, tum sua dignitate tum dicentis splendore illustrata ita lectorem alliciunt, ut defatigari quidem, non autem satiari possit. sed quid ego dissimulo aut ulla tecum « circuitione utor »?(1) te vocat iste labor, qui omni doctrinarum genere et liberalissimis artibus ornatus ipsam praecipue vim dicendi tuo iuri vindicas, et ita vindicas, ut ad orandum maxime natus aptusque pernoscare. accedit praeterea singularis auctoritas et optima eloquentiae comes fides. quibus rebus instructus cum divinum Manuelem tibi illustrandum desumpseris, effectum iri vaticinor ut caelestes eius virtutes, quae per se magno cultu ac veneratione visentur, accumulatiore quadam voluptate, quod a te descriptae fuerint, legentur et amabuntur. ad collocatum in Olympia famosissimum illud Iovis simulacrum undique visendi studio concurrebatur, non minus quia Phidiae manibus fabricatum ferebatur(2), quam quod eius nomine expressum erat, qui *πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε*(3) vocabatur.

il casato nobilissimo, ed altri pregi affini,

furono somme in Crisolora le virtù dell'animo e la scienza.

Ora se Omero dedicò sì lungo poema ad Achille, eroe leggendario e tacciato di brutte qualità, che cosa farà un poeta sapiente per un uomo veramente virtuoso?

Egli però è uomo dappoco, nè ha le forze che il tema richiede. La sua parola inefficace, anziché illustrarlo, lo oscurerebbe.

Ritiene invece che il V., fornito di tanta dottrina, eleganza ed autorità,

sia chiamato a celebrare il divino Manuele, aggiungendo così al culto delle di lui virtù il diletto che promana dall'arte;

(1) TER. *Andria*, I, II, 61: « nil circuitione usus es ».

(2) PAUSAN. *Descr. Graeciae*, V, XI;

VAL. MAX. *Fact. et dict. mem.* III, VII, ext. 4.

(3) HOM. *Iliad.* IV, 68.